

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ

της προσφυγής αριθ. 18933/03

που κατατέθηκε από τον *È È* κατά της Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας στις 26 Μαΐου 2005 σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, *πρόεδρο,*

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κύρια F. TULKENS,

Κυρία E. STEINER,

Κύριο Κ. ΗΑΧΙΥΕΒ,

Κύριο D. SPIELMANN,

Κυρία S.E. JEBENS, *δικαστές,*

και τον κύριο S. NIELSEN, *γραμματέα τμήματος.*

Λαμβάνοντας υπόψη την πιο πάνω αναφερόμενη προσφυγή που κατατέθηκε στις 12 Ιουνίου 2003,

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από την εναγόμενη κυβέρνηση και εκείνες που κατατέθηκαν σε απάντηση από τον προσφεύγοντα.

Αφού διασκέφθηκε, εκδίδει την πιο κάτω απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ο προσφεύγων, κ. Ε.Ε. , έλληνας υπήκοος που γεννήθηκε το 1951, είναι σήμερα κρατούμενος στην φυλακή της Χαλκιδικής. Εκπροσωπείται ενώπιον του Δικαστηρίου από τον κύριο Π. Βασιλακόπουλο, δικηγόρο του Συλλόγου της Αθήνας. Η εναγόμενη κυβέρνηση εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Β. Κυριαζόπουλο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Σ. Τρεκλή, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

A. Οι συνθήκες της υπόθεσης

Τα πραγματικά περιστατικά, όπως εκτίθενται από τους διαδίκους, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Την 1^η Δεκεμβρίου 1995, η Υ.Κ., γιαπωνέζα υπήκοος, κατέθεσε μήνυση κατά του προσφεύγοντος για επανειλημμένους βιασμούς, παράνομη κατακράτηση και κλοπή. Οι καταγγελλόμενες πράξεις φέρονται να έλαβαν χώρα μεταξύ της 25 και της 28 Νοεμβρίου 1995, κατά την διάρκεια της διαμονής της Υ.Κ. στην Ελλάδα. Αυτή εξετάστηκε δύο φορές στην αστυνομία χωρίς να είναι παρών ο προσφεύγων ή ο δικηγόρος του.

Η δικάσιμος ενώπιον του κακουργοδικείου Αθηνών ορίστηκε για τις 23 Μαρτίου 1998. Την ημερομηνία αυτή, η Υ.Κ. δεν παρουσιάστηκε ενώπιον του δικαστηρίου. Φαίνεται ότι αυτή δεν κλητεύθηκε να παραστεί, διότι οι ιαπωνικές αρχές ζητούσαν ένα παράβολο 15 δολαρίων, ποσό το οποίο οι ελληνικές αρχές αρνήθηκαν να καταβάλουν. Το κακουργοδικείο ανέβαλε την υπόθεση, για τον λόγο ότι η μαρτυρία της φερόμενης ως θύματος ήταν απολύτως απαραίτητη για την διακρίβωση της αληθείας (απόφαση αριθ. 70-71-72/1998). Μία νέα δικάσιμος ορίστηκε για τις 5 Οκτωβρίου 1998 και αναβλήθηκε εκ νέου για τον ίδιο λόγο (απόφαση αριθ. 205 και 206/1998).

Στις 26 Απριλίου 1999, ο πληρεξούσιος δικηγόρος του προσφεύγοντος ζήτησε μία τρίτη αναβολή της συζήτησης, για τον λόγο ότι η Υ.Κ. δεν είχε κλητευθεί να παραστεί. Το κακουργοδικείο απέρριψε το αίτημα αυτό διότι η κλήτευση της Υ.Κ. ήταν αδύνατη. Ανέγνωσε τις καταθέσεις της και, αφού εξέτασε πέντε μάρτυρες κατηγορίας, κήρυξε τον προσφεύγοντα ένοχο όλων των πράξεων για τις οποίες κατηγορείτο, με εξαίρεση την κλοπή, και τον καταδίκασε σε ποινή φυλάκισης έξι ετών και οκτώ μηνών (απόφαση αριθ. 114-115-116/1999). Ο προσφεύγων άσκησε έφεση κατά της απόφασης αυτής.

Στις 6 Νοεμβρίου 2000, ο πληρεξούσιος δικηγόρος του προσφεύγοντος ζήτησε την αναβολή της συζήτησης, για τον λόγο ότι η Υ.Κ. δεν είχε κλητευθεί να παραστεί. Πρότεινε να καταβάλει ο ίδιος τα έξοδα που απαιτούντο για την κλήτευσή της. Το Εφετείο Αθηνών απέρριψε το αίτημα αυτό για τον λόγο ότι η Υ.Κ. δεν παραστάθηκε ως πολιτικώς ενάγουσα στη συζήτηση του πρώτου βαθμού και, ως εκ τούτου, η κλήτευσή της δεν ήταν υποχρεωτική. Αποφαινόμενο επί της ουσίας, το Εφετείο κήρυξε τον προσφεύγοντα ένοχο παράνομης κατακράτησης και ενός βασμού και τον απάλλαξε από τις υπόλοιπες κατηγορίες. Του επέβαλε ποινή φυλάκισης πέντε ετών και οκτώ μηνών (απόφαση αριθ. 524-525-526/2000).

Στις 19 Δεκεμβρίου 2000, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναίρεσης, προβάλλοντας ως μοναδικό λόγο την φερόμενη έλλειψη αιτιολογίας της αναιρεσιβληθείσας απόφασης. Η συζήτηση έλαβε χώρα στις 6 Δεκεμβρίου 2002. Στις 10 Δεκεμβρίου 2002, ο πληρεξούσιος δικηγόρος του προσφεύγοντος κατέθεσε ένα υπόμνημα με το οποίο παραπονέθηκε ότι η καταδίκη του εν απουσία του φερομένου ως θύματος των πράξεων για τις οποίες κατηγορείτο, προσέβαλε τα δικαιώματά του που προστατεύονται από το άρθρο 6 § 3 δ) της Σύμβασης.

Στις 20 Δεκεμβρίου 2002, το πέμπτο τμήμα του Αρείου Πάγου απέρριψε την αίτηση αναίρεσης για τον λόγο ότι ήταν προδήλως αβάσιμη.

Το ανώτατο δικαστήριο έκρινε ειδικότερα ότι τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης αποδείχθηκαν πλήρως και ότι η αναιρεσιβληθείσα απόφαση ήταν επαρκώς αιτιολογημένη. Θεωρώντας ότι η έλλειψη αιτιολογίας ήταν ο μοναδικός λόγος αναίρεσης που προβλήθηκε από τον προσφεύγοντα, δεν απάντησε στον ισχυρισμό που είχε προβάλει ο τελευταίος στο υπόμνημά του της 10 Δεκεμβρίου 2002, αναφορικά με την φερόμενη παραβίαση του άρθρου 6 της Σύμβασης (απόφαση αριθ. 2351/2002).

B. Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο

Το άρθρο 510 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας απαριθμεί το σύνολο των λόγων αναίρεσης, μεταξύ των οποίων αναγράφεται ένας αριθμός δικονομικών ελαττωμάτων, καθώς και η έλλειψη αιτιολογίας της αναιρεσιβληθείσας απόφασης.

Σύμφωνα με το άρθρο 509 § 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ο αναιρεσιβάλλων μπορεί να προτείνει «προσθέτους λόγους» αναίρεσης μέσα σε ένα συμπληρωματικό υπόμνημα που πρέπει να κατατεθεί στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου το αργότερο δεκαπέντε ημέρες πριν την συζήτηση. Αν δεν τηρηθεί η εν λόγω προθεσμία, οι πρόσθετοι λόγοι είναι απαράδεκτοι.

Σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 504 § 4 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, η αίτηση αναίρεσης στρέφεται και εναντίον των προπαρασκευαστικών αποφάσεων που έχουν εκδοθεί πριν από την αναιρεσιβληθείσα απόφαση.

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

Επικαλούμενος το άρθρο 6 §§ 1 και 3 δ) της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται διότι καταδικάστηκε χωρίς να ακουστεί και να εξεταστεί από την υπεράσπιση το φερόμενο ως θύμα των πράξεων για τις οποίες κατηγορείτο, κύριος μάρτυρας κατηγορίας. Παραπονείται

εξάλλου για την παράλειψη του Αρείου Πάγου να απαντήσει στην αιτίασή του την ελκόμενη από την φερόμενη ως παραβίαση των δικαιωμάτων της υπεράσπισης.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Ο προσφεύγων παραπονείται, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 §§ 1 και 3 δ) της Σύμβασης, ότι η καταδίκη του εν απουσία του φερόμενου ως θύματος των πράξεων για τις οποίες κατηγορείτο προσέβαλε τα υπερασπιστικά δικαιώματά του. Παραπονείται επίσης διότι ο Άρειος Πάγος δεν απάντησε στον ισχυρισμό τον ελκόμενο από την φερόμενη ως παραβίαση των δικαιωμάτων αυτών. Οι επικαλούμενες από τον προσφεύγοντα διατάξεις έχουν ως εξής:

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δίκαιως (...), υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

(...)

3. Ειδικώτερον, πας κατηγορούμενος έχει δικαίωμα:

(...)

δ) να εξετάση ή ζητήση όπως εξετασθώσιν οι μάρτυρες κατηγορίας και επιτύχη την πρόσκλησιν και εξέτασιν των μαρτύρων υπερασπίσεως υπό τους αυτούς όρους ως των μαρτύρων κατηγορίας.»

Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται, καταρχήν, ότι ο προσφεύγων δεν εξάντλησε εγκύρως τα εθνικά ένδικα μέσα, διότι προέβαλε εκπρόθεσμα ενώπιον του Αρείου Πάγου την αιτίαση για την οποία παραπονείται σήμερα ενώπιον του Δικαστηρίου. Ως εκ τούτου, δεν έδωσε στο ανώτατο δικαστήριο την ευκαιρία να επανορθώσει την επικαλούμενη παραβίαση. Η Κυβέρνηση προσκομίζει σε στήριξη των ισχυρισμών της ένα σημείωμα συντεταγμένο από τον Αντιπρόεδρο του πέμπτου τμήματος του Αρείου Πάγου που καταλήγει στο ίδιο συμπέρασμα, υπό το φως του άρθρου 509 § 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και της σχετικής θεωρίας. Επικουρικά, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η προσφυγή είναι αβάσιμη.

Ο προσφεύγων προβαίνει σε εμπειριστατωμένη ανάλυση των ποινικών δικονομικών κανόνων και επικαλείται κάποιες αποφάσεις του Αρείου Πάγου, για να καταλήξει ότι, ασκώντας την αίτηση αναίρεσής του κατά την εφετειακής απόφασης που τον καταδίκασε, είχε αναιρεσιβάσει επίσης την απόφαση του Εφετείου να μην αναβάλει την δίκη. Ως εκ τούτου, καταλήγει ότι το ανώτατο δικαστήριο θα έπρεπε να εξετάσει αυτεπάγγελτα την αιτιάσή του την ελκόμενη από την καταδίκη του εν απουσία του φερόμενου ως θύματος των πράξεων για τις οποίες κατηγορήθηκε.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η βάση του κανόνα της εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων που αναφέρεται από το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης συνίσταται στο ότι, πριν να προσφύγει ενώπιον ενός διεθνούς δικαστηρίου, ο προσφεύγων πρέπει να έχει δώσει στο υπεύθυνο Κράτος την δυνατότητα να επανορθώσει τις επικαλούμενες παραβιάσεις με τα εθνικά μέσα, χρησιμοποιώντας τα δικαστικά βοηθήματα που προσφέρονται από την εθνική νομοθεσία στο μέτρο που αυτά αποδεικνύονται αποτελεσματικά και επαρκή (βλέπε, μεταξύ άλλων, την απόφαση *Fressoz et Roire κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 29183/95, § 37, CEDH 1999-I). Προς τον σκοπό αυτό, ο προσφεύγων δεν πρέπει μόνον να έχει προσφύγει ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, αλλά πρέπει

επίσης να έχει προβάλει ενώπιον των δικαστηρίων αυτών, τουλάχιστον κατ'ουσίαν, σύμφωνα με τους τύπους και μέσα στις προθεσμίες που επιτάσσονται από το εθνικό δίκαιο, τις αιτιάσεις που σκοπεύει να διατυπώσει στην συνέχεια ενώπιον του Δικαστηρίου (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Cardot κατά Γαλλίας*, απόφαση της 19 Μαρτίου 1991, série A no. 200, σελ. 18, § 34).

Το Δικαστήριο σημειώνει εξ αρχής ότι υπάρχει σαφής διαφωνία μεταξύ των διαδίκων πάνω στην ακριβή έκταση των διατάξεων του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας που έχουν εφαρμογή εν προκειμένω. Όμως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν είναι αρμόδιο να προβεί σε ερμηνεία του εθνικού δικαίου για να αποφανθεί υπέρ του ενός ή του άλλου διαδίκου. Δεν μπορεί εν τούτοις παρά να διαπιστώσει, με την απλή ανάγνωση του άρθρου 509 § 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ότι ο προσφεύγων άργησε να επικαλεστεί ενώπιον του Αρείου Πάγου την αιτίαση που συνιστά το αντικείμενο της παρούσας προσφυγής. Η συμπεριφορά αυτή είναι προδήλως η αιτία της αδυναμίας του ανωτάτου δικαστηρίου να εξετάσει και να αποφανθεί επί της αιτίασης αυτής και να επανορθώσει, ενδεχομένως, την επικαλούμενη παραβίαση. Δοθέντος ότι ο προσφεύγων, ο οποίος εκπροσωπήθηκε από δικηγόρο σε ολόκληρη την διάρκεια της διαδικασίας, δεν προέβαλε κανένα ιδιαίτερο λόγο που από την φύση του να τον απαλλάσσει από την υποχρέωση να συμμορφωθεί, έστω και προληπτικώς, προς το γράμμα του άρθρου 509 § 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, το Δικαστήριο δεν θα μπορούσε να αποδεχθεί ότι, πριν προσφύγει ενώπιόν του, αυτός έκανε κανονική χρήση των ενδίκων μέσων που έχουν τεθεί στην διάθεσή του από το εθνικό δίκαιο.

Έπεται ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί λόγω μη έγκυρης εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη.

(υπογραφή)

Søren NIELSEN

Γραμματέας

(υπογραφή)

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου

εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 11 Ιουλίου 2005

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος